

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

- 3.1 ลำดับขั้นตอนในการวิจัย
- 3.2 ประชากร
- 3.3 กลุ่มตัวอย่าง
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การสร้างเครื่องมือ
- 3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.8 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ลำดับขั้นตอนในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันที่ปฏิบัติจริงในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร
- 3) กำหนดกรอบความคิด หัวข้อปัญหาและวัตถุประสงค์การวิจัย
- 4) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 5) สร้างเครื่องมือสำหรับงานวิจัยโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 6) เสนอเครื่องมือวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ
- 7) ปรับปรุงเครื่องมือ
- 8) ทดลองและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์
- 9) เก็บรวบรวมข้อมูล
- 10) วิเคราะห์ข้อมูล

11) สรุปและรายงานผลการวิจัย

3.2 ประชากร

แหล่งข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ คือโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 9 จำนวน 21 โรงเรียน ประชากรการวิจัย ประกอบด้วยบุคลากรของโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอน ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ นักเรียน และ ผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งสิ้น 2,774 คน รายละเอียดของประชากรแต่ละกลุ่ม สรุปได้ ดังนี้

1) ผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หรือ ผู้วิชาการในตำแหน่งผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร จำนวน 37 คน

2) ผู้ปฏิบัติการสอน ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร จำนวน 322 คน

3) ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร ได้แก่ ครูที่ได้รับมอบ หมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้รับผิดชอบกิจกรรม 3 กิจกรรม คือ การบริการแนะแนว การส่งเสริมการอ่าน และการวิจัยในโรงเรียน กิจกรรมละ 1 คน จำนวน 40 คน

4) ศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดซึ่งเป็นผู้ประสาน งานโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร จังหวัดละ 1 คน และศึกษานิเทศก์สำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการนิเทศติดตามผลในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร อำเภอละ 1 คน จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 25 คน

5) นักเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2534 จำนวน 1,175 คน

6) ผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2534 จำนวน 1,175 คน

3.3 กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้ตาราง R.V.Krejcie และ Morgan (ประยูร, 2534) เป็นแนวทางในการกำหนดขนาดของตัวอย่าง ใช้โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 9 ทุกโรงเรียน สุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน ได้เลือกผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 คน
- 2) ผู้ปฏิบัติการสอน เลือกครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษาและไม่เป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตรได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 322 คน
- 3) ผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร เลือกครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตรในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กิจกรรมละ 1 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน
- 4) ศึกษาพิเศษ เลือกศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดซึ่งเป็นผู้ประสานงานโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร และศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบนิเทศติดตามผลในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร อำเภอละ 1 คน รวมเป็น 20 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน
- 5) นักเรียน สุ่มโดยวิธีสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ดังนี้
 - ขั้นที่ 1 สุ่มโดยวิธีเจาะจง โดยพิจารณาเลือกนักเรียนที่มีวุฒิภาวะพอที่จะแสดงความคิดเห็นได้ตามความรู้สึคนึกคิดของตนเอง ได้อย่างชัดเจน และเป็นนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษามานานกว่าชั้นอื่น จึงพิจารณาเลือกได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 14 คน
 - ขั้นที่ 2 สุ่มโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากนักเรียนในขั้นที่ 1 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 294 คน
- (6) ผู้ปกครองนักเรียน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้
 - ขั้นที่ 1 สุ่มโดยวิธีเจาะจง กำหนดเอาผู้ปกครองจำนวนร้อยละ 50 ของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 14 คน
 - ขั้นที่ 2 สุ่มโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มจากผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ละโรงเรียนจากขั้นที่ 1 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 147 คน

ตารางที่ 2 โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร จำแนกตามสปจ., สปอ.

สปจ.	สปอ./ก.	โรงเรียน
1. อุดรธานี	หนองบัวลำภู บ้านดุง กุมภวาปี หนองหาน	ชุมชนบ้านนาคำไฮ บ้านอ้อมกอ "ประชาสามัคคี" บ้านสะอาดนามูล บ้านนาดี
2. หนองคาย	เมืองหนองคาย ท่าบ่อ สังคม บึงกาฬ ศรีวิไล	หาดคำบอนวัฒนา ชุมชนบ้านถ่อน บ้านหนอง บ้านบึงกาฬ บ้านหนองจันทน์
3. เลย	เมืองเลย วังสะพุง เชียงคาน ด่านซ้าย	บ้านติดต๋อ ชุมชนวังสะพุง ชุมชนบ้านนาบอน บ้านนาท่ม
4. สกลนคร	เมืองสกลนคร เมืองสกลนคร พังโคน วาริชภูมิ	ท่าแร่วิทยา ชุมชนเชียงเครือราษฎร์รังสรรค์ ชุมชนบ้านผึ่งแดง บ้านโคกศาลา
5. ขอนแก่น	เมืองขอนแก่น น้ำพอง พล ชุมแพ	ชุมชนพรหมนิมิต น้ำพอง บ้านโคกกลาง บ้านหัวหนอง

ตารางที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	ผู้บริหาร		ผู้สอน		ครูกิจกรรม		ศึกษานิเทศก์		นักเรียน		ผู้ปกครอง		รวม	
	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม	ประ	กลุ่ม
	ชา	ตัว	ชา	ตัว	ชา	ตัว	ชา	ตัว	ชา	ตัว	ชา	ตัว	ชา	ตัว
	กร	อย่าง	กร	อย่าง	กร	อย่าง	กร	อย่าง	กร	อย่าง	กร	อย่าง	กร	อย่าง
อุดรธานี	7	7	64	64	6	6	5	5	184	56	184	28	450	166
หนองคาย	10	10	68	68	13	13	6	6	296	70	296	35	689	202
เลย	5	5	77	77	9	9	5	5	252	56	252	28	600	180
ขอนแก่น	6	6	48	48	6	6	5	5	170	56	170	28	405	149
สกลนคร	9	9	65	65	6	6	4	4	273	56	273	28	630	168
รวม	37	37	322	322	40	40	25	25	1,175	294	1,175	147	2,774	865

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมี 2 ชนิดคือ

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) มี 4 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอน และศึกษานิเทศก์

ชุดที่ 2 สำหรับครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมบริการแนะแนว

ชุดที่ 3 สำหรับครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ชุดที่ 4 สำหรับครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมการวิจัยโรงเรียน

แบบสอบถามแต่ละชุด ประกอบด้วยข้อกระทงคำถามที่มีเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้

ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปฏิบัติการสอน และศึกษานิเทศก์ ประกอบด้วย

6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 4 สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ตอนที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร

ชุดที่ 2 สำหรับครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมบริการแนะแนว ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมบริการแนะแนว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร

ชุดที่ 3 สำหรับครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร

ชุดที่ 4 สำหรับครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมการวิจัยในโรงเรียน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมวิจัยในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร

2) แบบสัมภาษณ์ (Interviewform) มี 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สำหรับสัมภาษณ์นักเรียน เกี่ยวกับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงและการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

3.5 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้บริหารครูผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา และศึกษาสภาพการปฏิบัติงานจริงในโรงเรียนบ้านบึงกาฬ โรงเรียนบ้านหนองจันทน์และโรงเรียนชุมชนบ้านถ่อน

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ

3) กำหนดวัตถุประสงค์ สร้างเครื่องมือโดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4) เสนอร่างเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาความตรง (Validity) และรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือ

5) นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงเสนอมหาวิทยาลัยที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขเสร็จแล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-Out) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรในเขตจังหวัดนครพนม ระหว่างวันที่ 25-29 พฤศจิกายน 2534 ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน การทดลองครั้งนี้เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability) สำหรับแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และหาค่าความตรง (Validity) สำหรับแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ผลการทดลองใช้เครื่องมือ

แบบตรวจสอบรายการ ตอนท้ายแบบสอบถามมีแบบประเมินสำหรับผู้ทดลองตอบแบบสอบถาม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามในเรื่องเกี่ยวกับ ความครอบคลุมเนื้อหาสาระ ความชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมเวลาที่ใช้ตอบ ความยุ่งยากใจในการตอบแบบสอบถาม รูปแบบของแบบสอบถาม และความชัดเจนของคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม ได้ผลดังนี้

(1) กลุ่มทดลองร้อยละ 96.7 เห็นว่าครอบคลุมเนื้อหาสาระ

(2) กลุ่มทดลองร้อยละ 96.7 เห็นว่าภาษาที่ใช้มีความชัดเจนแล้ว

- (3) กลุ่มทดลองร้อยละ 86.7 เห็นว่าเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ตอบแล้ว
- (4) กลุ่มทดลองร้อยละ 93.3 เห็นว่าไม่ยุ่งยากใจในการตอบ
- (5) กลุ่มทดลองร้อยละ 90.0 เห็นว่ารูปแบบของแบบสอบถามเหมาะสมแล้ว
- (6) กลุ่มทดลองร้อยละ 100 เห็นว่าคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามชัดเจนและเข้าใจง่าย

แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ได้นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงโดยใช้สูตร α - Coefficient ของ Cronbach (อ้างถึงใน ประยูร, 2534) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ 0.88

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) สัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนโดยผู้วิจัยร่วมกับครูอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้ร้อยละ 95.24
- 2) แบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้ข้อมูลกลับคืนจำนวน 410 ฉบับจากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดจำนวน 424 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.70 เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 97.56 ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

- 1) แบบสัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครอง นำมาวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ค่าร้อยละและเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง
- 2) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม
 - (1) แบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ค่าร้อยละและจัดอันดับร้อยละเรียงจากมากไปหาน้อย
 - (2) แบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.8 การแปลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลความหมายของข้อมูลพิจารณาจากระดับค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ตามหลักเกณฑ์จุดกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) ดังนี้

1) สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร สภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น

3.51 - 4.00 หมายความว่า มีการปฏิบัติ/มีปัญหา มากที่สุด

2.51 - 3.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติ/มีปัญหา มาก

1.51 - 2.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติ/มีปัญหา น้อย

1.00 - 1.50 หมายความว่า มีการปฏิบัติ/มีปัญหา น้อยที่สุด

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักสูตร

3.51 - 4.00 หมายความว่า มีความเห็นด้วยกับข้อกระทงคำถามในระดับ มากที่สุด

2.51 - 3.50 หมายความว่า มีความเห็นด้วยกับข้อกระทงคำถามในระดับ มาก

1.51 - 2.50 หมายความว่า มีความเห็นด้วยกับข้อกระทงคำถามในระดับ น้อย

1.00 - 1.50 หมายความว่า มีความเห็นด้วยกับข้อกระทงคำถามในระดับ น้อยที่สุด